

Кампанія декларування доходів — щорічний іспит на громадянську зрілість

Добровільна та усвідомлена сплата податків і зборів є ознакою податкової культури людини, важливим чинником розвитку демократичної держави та цивілізованого суспільства. Із 01.01.2024 р. стартувала кампанія декларування доходів громадян, отриманих протягом 2023 р. Декларування громадянами своїх доходів — важливий процес, який поєднує інтереси як держави, так і суспільства. Певним категоріям громадян, відповідно до чинного податкового законодавства, в обов'язковому порядку необхідно надавати до контролюючого органу податкову декларацію про майновий стан і доходи. Цей обов'язок визначений Конституцією нашої держави та передбачений Податковим кодексом України. Тема подання річної декларації про майновий стан і доходи та реалізація права на податкову знижку за понесеними витратами цікавить багатьох громадян нашої країни.

Про особливості кампанії декларування доходів громадян — 2024 розповідає в.о. начальника Головного управління ДПС у Полтавській області Алла Рябкова.

Алло Михайлівно, які новації цьогорічної кампанії декларування?

А. М.: У 2024 р. застосовується нова форма податкової декларації про майновий стан і доходи (далі — податкова декларація) та інструкція щодо її заповнення. Їх оновлена редакція затверджена наказом Мінфіну України від 28.08.2023 р. № 467.

Нова форма податкової декларації передбачає виокремлення податкових зобов'язань із податку на доходи фізичних осіб (далі — податок) у разі визначення мінімального податкового зобов'язання (далі — МПЗ) фізособами-підприємцями (окрім осіб, що обрали спрощену систему оподаткування) — власниками, орендарями, користувачами на інших умовах (у тому числі на умовах емфітевзису) земельних ділянок, що належать до сільгоспугідь. Окрім того, значних змін набув порядок розрахунку суми податку, що підлягає поверненню з бюджету у зв'язку із використанням права на податкову знижку (додаток ФЗ до податкової декларації). Новації зумовлені змінами, які упродовж 2022—2023 років були внесені до Податкового кодексу України (далі — ПКУ).

Які види доходів громадян, отриманих торік, підлягають обов'язковому декларуванню?

А. М.: Відповідно до р. IV ПКУ обов'язковому декларуванню підлягають:
— окремі види доходів, що не оподаткову-

Алла РЯБКОВА —
в.о. начальника Головного управління ДПС
у Полтавській області

ються в разі виплати, але не звільнені від оподаткування;

- доходи від особи, яка не є податковим агентом;
- іноземні доходи;
- доходи від підприємницької діяльності (окрім осіб, що обрали спрощену систему оподаткування);
- доходи від здійснення незалежної професійної діяльності;

— в інших випадках, передбачених ПКУ.

Також ПКУ регламентовано випадки, коли платники податків зобов'язані самостійно обчислити суму податку (збору), що підлягає сплаті до бюджету за результатами звітного податкового року, шляхом подання до податкового органу податкової декларації.

Отже, обов'язок подання податкової декларації виникає:

— у фізосіб, які отримують доходи від підприємницької діяльності (окрім платників єдиного податку);

— у фізосіб, які здійснюють незалежну професійну діяльність (адвокати, нотаріуси, аудиторі тощо);

— у разі отримання окремих видів доходів, що не підлягають оподаткуванню в разі виплати, але не звільнені від оподаткування;

— якщо отримано доходи від особи, яка не є податковим агентом (від інших фізосіб (резидентів або нерезидентів));

— коли отримано іноземні доходи;

— в іноземців, які за результатами звітного року набули статусу резидента України і мають відобразити доходи з джерелом їх походження в Україні та іноземні доходи;

— у платників податку — резидентів, які виїжджають за кордон на постійне місце проживання.

Докладніше хотілося б зупинитися на одному з таких випадків: оподаткування доходів від надання майна в оренду фізособам.

Із початку повномасштабного вторгнення ворога частина території нашої держави тимчасово окупована, на іншій частині ведуться бойові дії. Початок активних бойових дій та запровадження воєнного стану в Україні спонукають громадян покидати свої домівки в пошуках безпеки та захисту. Багато таких громадян знайшли свій прихисток у Полтавській області, що призвело до значного попиту на орендоване житло. Доходи від надання майна в оренду підлягають оподаткуванню податком на доходи фізичних осіб за ставкою 18% та військовим збором — 1,5%. Водночас **декларуванню підлягають доходи, отримані**

від надання в оренду не лише житлових приміщень, але й гаражів, дачних будинків, присадибних та інших земельних ділянок. Хочу нагадати, що відповідно до норм Цивільного кодексу України договір найму житла укладається у письмовій формі.

Окрім обов'язку, платники податку на доходи фізичних осіб мають право на податкову знижку. Які саме витрати можуть внести до складу податкової знижки?

А. М.: До податкової знижки зараховують:

— кошти, сплачені на користь вітчизняних закладів дошкільної, позашкільної, загальної середньої, професійної та вищої освіти;

— частина суми процентів, сплачених платником податку за користування іпотечним житловим кредитом;

— витрати платника податку на будівництво (придбання) доступного житла, у тому числі на погашення пільгового іпотечного кредиту, наданого на такі цілі, та процентів за ним;

— кошти, сплачені платником податку у зв'язку з переобладнанням транспортного засобу з використанням у вигляді палива моторного сумішевого, біоетанолу, біодизелю, стиснутого або скрапленого газу, інших видів біопалива;

— суми страхових платежів (страхових премій, страхових внесків) та пенсійних;

— оплата допоміжних репродуктивних технологій;

— оплата вартості державних послуг, пов'язаних з усиновленням дитини, включно зі сплатою державного мита;

— кошти або вартість майна, перерахованих (переданих) платником податку у вигляді пожертвувань чи благодійних внесків неприбутковим організаціям;

— кошти у вигляді орендної плати за договором оренди житла (квартири, будинку), оформленим відповідно до вимог чинного законодавства, фактично сплачених платником податку, який має статус внутрішньо переміщеної особи.

Витрати мають бути підтверджені платіжними та розрахунковими документами, зокрема, квитанціями, фіскальними або товарними чеками, що ідентифікують продавця послуг й особу, яка звертається за податковою знижкою, а також копіями договорів, за їх наявності, в яких обов'язково відображається вартість таких послуг і строк оплати за такі послуги.

Чи є обмеження щодо реалізації права на податкову знижку за понесеними витратами?

А. М.: Так, є. *По-перше*, загальна сума податкової знижки, нарахована платнику податку у звітному податковому році, не може перевищувати суму річного загального оподаткованого доходу платника податку, нарахованого як зарплата, одержаного протягом звітного року.

По-друге, таким обмеженням є використання права на нарахування податкової знижки лише за наслідками звітного податкового року. Наприклад, якщо громадянин не скористався правом на податкову знижку за результатами звітного податкового року, таке право на наступні податкові роки не переноситься.

Пересічному громадянину досить важко розібратися в термінах подання податкової декларації про майновий стан і доходи, адже є декілька категорій платників ПДФО, які, відповідно до законодавства, подають звітність із дотриманням різних термінів. Отже, який граничний термін подання декларації до податкового органу?

А. М.: Так, ПКУ визначені різні терміни подання податкової декларації, а саме:

- для фізосіб-підприємців (окрім платників єдиного податку), фізосіб, які здійснюють незалежну професійну діяльність, та громадян — **до 01 травня** року, наступного за звітним;

- для фізосіб-підприємців (окрім єдинників) у разі припинення підприємницької діяльності — протягом 20 календарних днів місяця наступного за календарним місяцем, в якому проведено державну реєстрацію припинення підприємницької діяльності фізособи-підприємця за її рішенням;

- для платників податку — резидентів, які виїжджають за кордон на постійне місце проживання, не пізніше 60 календарних днів, що передують виїзду;

- для фізосіб, у яких є право на податкову знижку, — до 31 грудня (включно) року, наступного за звітним.

Платник податків може обрати зручний для себе спосіб подачі податкової декларації:

- особисто або уповноваженою особою;
- поштою з повідомленням про вручення та описом вкладення не пізніше ніж за 5 днів до

закінчення граничного строку подання;

- засобами електронного зв'язку в електронній формі.

Алло Михайлівно, наразі життя примушує нас усіх раціонально використовувати свій час, зокрема, уникати черг, використовувати сучасні інформаційні технології, спілкуватися онлайн. Які саме можливості щодо подання звітності, у тому числі й декларації про майновий стан і доходи, сплати податків, пропонує податкова служба?

А. М.: Насамперед це сервіс "Електронний кабінет" (cabinet.tax.gov.ua), з яким платники податків уже добре знайомі. Тут користувачі отримують доступ до порталу, робота з яким здійснюється через інтернет та не вимагає використання чи встановлення будь-якого додаткового програмного забезпечення. У приватній частині кабінету за допомогою сервісів "Електронна звітність" платник податків має можливість сформулювати та надіслати до органів ДПС електронні документи, у тому числі податкову звітність, запити на отримання інформації, заяви для реєстрації платниками окремих податків. Меню "Стан розрахунків з бюджетом" надає користувачу Електронного кабінету доступ до своїх особових рахунків зі сплати податків, зборів та інших платежів. Після ідентифікації платника та переходу на сайт платіжної системи, автоматично заповнюються всі необхідні платіжні реквізити і користувачі, зазначивши суму податку (збору), сплачують платежі за допомогою платіжної карти або QR-коду.

Цей сервіс постійно вдосконалюється. Тепер у разі подання декларації в Електронному кабінеті платник має можливість часткового автоматичного предзаповнення декларації. Електронний сервіс "Податкова декларація про майновий стан і доходи" дозволяє сформулювати декларацію та подати її до контролюючого органу з копіями первинних документів, у т.ч. для використання права на податкову знижку. Часткове автоматичне предзаповнення декларації здійснюється на підставі облікових даних платника, відомостей про отримані доходи, наявних у Державному реєстрі фізичних осіб — платників податку, та відомостей про об'єкти нерухомого чи рухомого майна. Використання цього електронного сервісу скорочує час і ви-

трати в разі подання податкової декларації та мінімізує помилки при заповненні декларації.

Окрім уже згаданого "Електронного кабінету", нещодавно з'явилася можливість подати декларацію про майновий стан і доходи за допомогою нового сучасного мобільного застосунку "Моя податкова", який можна завантажити на телефони як на платформі Android, так і iOS. "Моя податкова" — це простий та зручний інструмент для надання електронних сервісів платникам, у тому числі й для сплати податків із використанням платіжних систем.

Отже, використання електронних сервісів від ДПС допомагає платникам податків швидко та якісно реалізувати свої обов'язки й права у сфері оподаткування, суттєво зменшити витрати на адміністрування податків, мінімізує особисте спілкування з контролюючими органами, що робить відносини прозорими та неупередженими.

Подання декларації — лише частина виконання конституційного обов'язку платника податку. Не менш важливо своєчасно та повністю сплатити задекларовані суми податків. Отже, коли потрібно сплатити податок на доходи фізичних осіб та військовий збір за результатами цього річного декларування?

А. М.: ПКУ визначені граничні строки для сплати податкових зобов'язань, задекларованих у податковій декларації, а саме:

- до 01.08.2024 р. — для громадян та осіб, які здійснюють незалежну професійну діяльність;
- протягом 10 календарних днів, що настають за останнім днем відповідного граничного строку подання податкової декларації — для фізосіб-підприємців та для фізосіб-підприємців, щодо яких проведено державну реєстрацію припинення підприємницької діяльності фізособи.

Просимо звернути увагу, що платник податку — фізособа, який зобов'язаний подати по-

даткову декларацію, визначити та сплатити свої податкові зобов'язання, сплачує за кодами бюджетної класифікації:

"11010500" — "податок на доходи фізичних осіб, що сплачується фізичними особами за результатами річного декларування";

"11011001" — "військовий збір, що сплачується за результатами декларування".

Інформація про реквізити банківських рахунків для сплати податків відповідно до адміністративно-територіального устрою України оприлюднена на субсайті Головного управління ДПС у Полтавській області вебпорталу ДПС у рубриці "Бюджетні рахунки" за посиланням: poltava.tax.gov.ua/rahunki-dlya-splati-plateziv.

Наприкінці свого інтерв'ю хочу звернутися до всіх платників податків.

Шановні друзі, партнери! Податкова служба Полтавської області завжди готова до співпраці на основі законності, взаємоповаги та відкритості. Ми на зв'язку, ми допоможемо! Ми разом працюємо для головної мети — перемоги, добробуту і процвітання України!"

У разі виникнення запитань, які належать до компетенції податкової служби, звертайтеся до фахівців Головного управління ДПС у Полтавській області за телефонами "гарячої лінії", які розміщені на субсайті Головного управління ДПС у Полтавській області вебпорталу ДПС за посиланням: poltava.tax.gov.ua/kontakti/. **Інформація, яка стосується декларування доходів, розміщена** за посиланням: tax.gov.ua/deklaratsiyna-kampaniya-2024 (нормативна база, приклади заповнення декларації, актуальні питання тощо).

*Ексклюзивне інтерв'ю Алли Рябкової —
в.о. начальника Головного управління ДПС
у Полтавській області —
головному редактору газети
"Все про бухгалтерський облік"
Зої Слободянюк*